

'Hooi past beter in rantsoen dan snijmaïs'

Hooi maakt comeback

Hooi is bezig aan een gestage comeback en niet zonder reden. Met gemiddeld 200 euro per ton begint structuurvoer duur te worden en steeds meer melkveehouders besluiten daarom hooi te verbouwen. Bovendien is hooi smakelijk en suikerrijk, bevat het bestendig eiwit en heeft het een positief effect op de gezondheid. „Hooi past eigenlijk beter in het rantsoen dan snijmaïs“, oordeelt rundveespecialist Frank Verhoeven van Boerenverstand.

Een aantal jaren geleden introduceerde Hendrix UTD het zogenoemde Kempensysteem: geef melkkoeien onbeperkt krachtvoer en onbeperkt hooi en de melkproductie en het saldo gaan omhoog. Een kleine dertig bedrijven hebben dit systeem inmiddels overgenomen, en met redelijk succes. Met het Kempensysteem kwam hooi ineens weer in beeld als hoofdingrediënt van het ruwvoerrantsoen. „Het Kempensysteem is geschikt voor intensieve bedrijven met weinig mogelijkheden voor eigen ruwvoerwinning“, zegt Patrick Wevers, rundveeadviseur bij ForFarmers. „Het is bovendien een gemakkelijk systeem dat arbeid bespaart, omdat je alleen maar hooi hoeft te voeren.“ Rundveedeskundige en

duurzaamheidsspecialist Frank Verhoeven van Boerenverstand heeft zijn bedenkingen. Hij denkt dat het Kempensysteem vooral profijteloos is voor de voerleverancier, omdat er meer krachtvoer wordt verkocht. Verhoeven vindt het hoofdbestanddeel hooi wel erg interessant in het Kempensysteem. Ook Wevers is als 'hooipromotor' een voorstander van hooi. Beiden zetten ze zich in voor de 'comeback' van hooi.

Structuurvoer duur

„Tegenwoordig is het aankopen van structuurvoer duur“, legt Patrick Wevers uit. „Men betaalt al snel 200 euro per ton. Bovendien is het niet altijd smakelijk. Vooral

de boeren die royaal in het ruwvoer zitten, kunnen geld besparen door zelf hooi te verbouwen.“

Dat is ook precies de ontwikkeling die Wevers in zijn regio ziet. Een aantal melkveehouders in de Achterhoek zit ruim in de grond. Die boeren stappen steeds vaker over op het telen van structuurvoer, waarvan een groot gedeelte hooi. Wevers: „Zeker een derde van de melkveehouders verbouwt en gebruikt nu hooi. Je ziet echt dat hooi daarmee aan een comeback is begonnen.“

Wie zijn eigen structuurvoer verbouwt, kan geld besparen. „Stel voor dat je in een jaar 10 ton hooi per hectare kunt winnen“, berekent de ForFarmers-adviseur. „Dan kan een melkveehouder 2.000 euro per hectare verdienen. Zelfs als het minder is, blijft het interessant ten opzichte van maïs.“

In de rantsoenen van topfokkers zit vaak hooi. Ook op fokveedagen wordt de koeien vaak hooi verstrekt.

Melkziekte

Het duurdere structuurvoer en een ruime lap eigen grond zijn volgens Wevers niet de enige redenen waarom melkveehouders hooi willen gebruiken. „Hooi bevat veel suiker en het is schraal, smakelijk en structuurrijk. Het heeft daarnaast een aantal gezondheidsvoordelen. Vooral bij droogstaande koeien kan hooi slepende melkziekte voorkomen. Hooi zorgt voor een positieve balans van kationen en anionen. Er zit weinig natrium en kali in; elementen die melkziekte veroorzaken. Hooi bevat daarnaast meer chloor en zwavel, die juist melkziekte voorkomen.“ Kanttekening daarbij is dat het land waarop het hooi wordt verbouwd, niet met drijfmest mag worden bemest, want daar zit juist een hoog gehalte aan kali in. „Kunstmest is geen probleem.“ Hooi zorgt voor een goede start van de pas afgekalfde koeien. Het heeft daarnaast een

positieve werking op de rest van de koe. Het prikkelt de pens; de koe blijft herkauwen. Wevers: „Het is een natuurlijk product voor de koe, maar ook het jongvee groeit er goed op. De meeste melkveehouders waar ik kom, gebruiken het vooral voor de droogstaande koeien en het jongvee. De ervaring van de boeren is dat ze minder problemen hebben. Ze boeren fijner met hooi, omdat het net allemaal beter werkt. Zeker als het smakelijk hooi is, waardoor de koe goed vreet en er een maximale voeropname wordt gerealiseerd. Tot nu is er geen boer geweest die begon met hooien en inmiddels is gestopt.“

Duurzaam

De motivatie voor Frank Verhoeven om hooi te promoten, is gericht op duurzaamheid. Structuurvoer van eigen land is duurzamer dan het voer van elders halen. Hooi kan daarnaast zorgen voor gezondere koeien met als gevolg een langere levensproductie en dat staat tegenwoordig ook voor duurzaamheid. „Hooi is weliswaar niet modern, maar het is de perfecte aanvulling op gras. Vroeger bestond het melkveebedrijf uit allerlei producten van gras: vers gras, kuilgras en hooi in verschillende stadia gemaaid. In de rantsoenen van topfokkers zit ook meestal hooi; bijvoorbeeld in combinatie met bierbostel gaven de koeien daar twintig jaar geleden al 10.000 kilogram melk van.“ Er is volgens Verhoeven geen reden waarom hooi tegenwoordig niet gewoon op een modern bedrijf voor goede resultaten zorgt. Naast goede resultaten heeft hooi ook een positief effect op natuur. Er zijn slimme combinaties denkbaar met natuurland, omdat hooi pas begin juli wordt gemaaid en geoogst. Voor weidevogels is dat ideaal en op veel

beheersgronden is laat maaien een van de randvoorwaarden voor subsidie. „Wellicht dat er ooit een beheersovereenkomst gesloten kan worden voor hooilanden, vanwege de positieve effecten op de natuur en de ondergrondse biodiversiteit, de extra organische stof en CO2-binding, veroorzaakt door het enorme wortelstelsel.“

Maïs

Er is nog een ander duurzaamheidsaspect waarom Verhoeven hooi promoot: „Iedereen voert tegenwoordig maïs. Melkveehouders denken dat ze maïs moeten voeren, omdat ze anders geen moderne boer zijn. Maar er wordt vaak maïs verbouwd op gronden waar dat niet moet en ook nog eens elk jaar op hetzelfde perceel. Maïs in continueteelt is slecht voor de grond, omdat de bodemvruchtbaarheid achteruitgaat. In veel gebieden, waaronder natuurlijk de veenweidegebieden, is het beter om verschillende kwaliteiten gras te verbouwen en te oogsten. Gras kan tot meer dan een meter diep wortelen en daardoor met weinig input toch veel voedingsstoffen opnemen. De reden dat melkveehouders meer maïs zijn gaan gebruiken, is ook vanwege een hoog ureumgehalte. Maïs heeft een negatieve OEB en compenseert de overmaat aan eiwit in de pens. In veel grasrantsoenen heeft de koe een teveel aan eiwit, wat ze vervolgens weer uitplast. Die overmaat aan eiwit kan ook gecompenseerd worden met perspulp of met hooi. In goed hooi zit ook veel energie en weinig eiwit, maar dat is dus stukken beter voor de bodemvruchtbaarheid. Ik roep daarom melkveehouders op om weer hooi te verbouwen en te oogsten. Als je voor maïs kiest, dan zou ik dat vooral telen als krachtvoervanger en alleen de kolf

gebruiken. De rest werk je onder in de grond. Die stengel is beter voor de bodem dan voor de koe. Hooi gebruik je voor structuur- en energierijk voer met weinig eiwit, maar wel met pensbestendig eiwit.“

Oogsten

Tegenwoordig zijn er weer grasmengsels speciaal voor hooilanden te koop; met rassen als rietzwem, die een betere structuur hebben. Maar een van de grote obstakels in de gedachten van melkveehouders is de arbeid en de afhankelijkheid van het weer. „De extra arbeid valt mee“, is de ervaring van Wevers. „Je moet maaien, schudden en harken. Wellicht een paar keer extra schudden, maar dat is niet het extra werk. Het is vooral geduld dat je als melkveehouder moet hebben. We zijn gewend alles snel in te kuilen, maar bij hooi moet je wachten tot het gras grof en droog is. Veel bedrijven hebben moeite met wachten. Ze zijn het niet meer gewend.“ Dat ziet ook Verhoeven: „Men is het hooien vergeten en te veel gericht op inkuilen. Hooien is natuurlijk weersafhankelijk en bij regen gaat men toch al snel weer over tot inkuilen. Natuurlijk zijn er zomers bij dat het niet goed lukt. Maar als je de focus hebt en alert bent, zijn er altijd een paar mooie zomerdagen waarin je wel kunt hooien. Het gaat bij hooien weer om vakmanschap. Het moment van maaien zal doorslaggevend zijn; nog meer dan de weersomstandigheden. Je ziet in de praktijk altijd dat er een groep melkveehouders is die te laat of te vroeg maait“, zegt Verhoeven, die op De Natuurhoeve in Benschop deze zomer het oogsteefest voor de melkveehouderij gaat organiseren. Een veertigtal burgers gaat helpen het hooi mee naar binnen te halen. „Zo maken we duurzaamheid weer leuk.“ ■